YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)
13 päivänä kesäkuuta 2002 *

Asiassa C-353/00,

jonka VAT and Duties Tribunal, Manchester (Yhdistynyt kuningaskunta), on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Keeping Newcastle Warm Limited

vastaan

Commissioners of Customs & Excise

ennakkoratkaisun jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymis-

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

peruste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1) 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari) ja J.-P. Puissochet,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Keeping Newcastle Warm Limited, edustajanaan barrister D. Ewart, solicitors Somerton & Fletcherin valtuuttamana,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään G. Amodeo, avustajanaan barrister P. Whipple,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään R. Lyal,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Keeping Newcastle Warm Limitedin, edustajanaan D. Ewart, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään J. E. Collins, avustajanaan P. Whipple, ja komission, asiamiehenään R. Lyal, 13.12.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 5.2.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 VAT and Duties Tribunal, Manchester (Yhdistynyt kuningaskunta), on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 8.9.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.9.2000, EY 234 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1; jäljempänä kuudes arvonlisäverodirektiivi) 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa vastapuolina ovat Keeping Newcastle Warm Limited (jäljempänä KNW) ja Commissioners of Customs & Excise (jäljempänä Commissioners), joka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa arvonlisäveron kantamisen osalta toimivaltainen viranomainen; asia koskee sen arvonlisäveron palauttamista, jonka KNW on maksanut rahamääristä, jotka se on saanut tukijärjestelmän mukaisesti.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan yhteisön lainsäädäntö

3 Kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Veron perusteen on oltava:

a) muiden kuin b, c ja d kohdassa tarkoitettujen tavaroiden luovutusten tai palvelujen suoritusten osalta kaikki se, mikä muodostaa luovuttajan tai suorittajan näistä liiketoimista ostajalta, vastaanottajalta tai kolmannelta saaman tai saatavan vastikkeen, mukaan lukien näiden liiketoimien hintaan suoraan liittyvät tuet[.]"

Kansallinen lainsäädäntö

4 Vuoden 1992 Home Energy Efficiency Grants Regulationsissa (jäljempänä Regulations) on säännökset tuista energian säästämiseksi asunnoissa, joissa asuu tietyt edellytykset täyttäviä henkilöitä.

5 Regulationsin 5 §:ssä säädetään, että tukea voidaan myöntää erilaisten töiden suorittamiseen; näihin kuuluu myös "energianeuvonnan" antaminen, jolla tarkoitetaan lämpöeristystä taikka kodinkoneiden, valaisimien sekä sisätilojen lämmittimien ja vedenlämmittimien taloudellista ja tehokasta käyttöä koskevaa neuvontaa.

6 Regulationsin 7 §:n 1 momentissa säädetään, että kun tukihakemus on tehty paikalliselle verkkoasentajalle, tämä harkitsee, voidaanko hakijalle myöntää tukea.

7 Regulationsin 7 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

"Jos verkkoasentaja katsoo, että tuki voidaan myöntää,

a) se lähettää hakemuksen kyseisen alueen toimivaltaiselle hallinnoivalle elimelle hakemuksen ratkaisemista varten ja samalla kirjallisesti vahvistaa tutkineensa tuen myöntämisedellytysten täyttymisen hallinnoivan elimen antamien ohjeiden mukaisesti, ja

b) verkkoasentaja päättää siitä, onko se hallinnoivan elimen päätöstä odotettaessa valmis suorittamaan työn siltä pohjalta, että se itse, jollei jäljempänä i) kohdassa tarkoitetusta hakijan vastuusta muuta johdu, vastaa työstä aiheutuvista kustannuksista siinä tapauksessa, että hallinnoiva elin ei myönnä tukea; ja

i) mikäli verkkoasentaja on edellä tarkoitetulla tavalla valmis suorittamaan työn, se ilmoittaa hakijalle kirjallisesti suorittavansa työn siltä pohjalta, että jollei hakemusta hyväksytä tai jollei hallinnoiva elin maksa tukea paikkansapitämättömien tietojen antamisen takia, hakija maksaa työstä vain sen määrän, josta on kirjallisesti sovittu hakijan ja verkkoasentajan välillä ennen hakemuksen tekemistä ja jolla tämän sopimuksen perusteella työn täydet kustannukset ylittävät tuen määrän — — ."

8 Regulationsin 9 §:n mukaan energianeuvonnasta maksetaan tukea enintään 10 GBP.

9 Regulationsin 10 §:ssä säädetään, että jos tuen maksamisen edellytykset täyttyvät ja jos verkkoasentaja on jo suorittanut työn, kyseessä olevan alueen toimivaltainen hallinnoiva elin maksaa tuen verkkoasentajalle.

10 Energy Action Grants Agency (jäljempänä EAGA) on nimetty Regulationsin perusteella toimivaltaiseksi elimeksi Englannin, Skotlannin ja Walesin osalta. EAGA hallinnoi tällä alueella kyseistä kotitalouksien energiansäästöohjelmaa. KNW on valittu verkkoasentajaksi alueella, joka käsittää Tyne and Wearin, Northumberlandin ja Cumbrian piirikunnat sekä tietyt Skotlannin rajaan rajoittuvat alueet.

11 Regulationsissa säädetyn tukijärjestelmän soveltamiseksi EAGA on muun muassa ottanut käyttöön vakiosopimuksen, jonka mukainen sopimus on tehtävä tuen hakijan ja verkkoasentajan välillä. Vakiosopimuslomakkeen mukaan verkko-

asentaja suorittaa työt lomakkeessa määritettyyn hintaan, ja sillä on tämän johdosta oikeus saada tämä hinta toiselta sopimuspuolelta ja lisäksi oikeus tukeen niissä tilanteissa, joissa EAGA maksaa tuen verkkoasentajalle. Jos verkkoasentaja suorittaa työt eikä EAGA hyväksy tukihakemusta tai maksa tukea paikkansapitämättömien tietojen antamisen takia, tukea hakeneen henkilön on korvattava verkkoasentajalle työstä aiheutuneet kustannukset kokonaisuudessaan.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

12 KNW on suorittanut usean vuoden ajan Regulationsilla perustetussa tukijärjestelmässä tarkoitettuja töitä eli muun muassa antanut energianeuvontaa. KNW on ilmoittanut ja tilittänyt arvonlisäveron, joka liittyy niihin rahamääriin, jotka EAGA on maksanut sille energianeuvonnasta tukena eli 10 GBP neuvontapalvelua kohti.

13 KNW on vaatinut VAT and Duties Tribunalissa palautettavaksi arvonlisäveron, jonka se on maksanut tällaisesta tuesta 1.4.1991 ja 31.8.1996 välisenä aikana. KNW on väittänyt, että energianeuvonnasta maksettu tuki ei ole kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettua suoraan hintaan liittyvää tukea, minkä vuoksi tukea ei ole luettava veron perusteeseen energianeuvonnan osalta. KNW:n mukaan 10 GBP:n tuki on maksettu siitä riippumatta, mikä hinta asiakkaalta olisi laskutettu energianeuvonnasta siinä tilanteessa, että neuvonta ei olisi ollut asiakkaalle maksutonta.

14 Commissioners on puolestaan väittänyt, että 10 GBP:n tukea ei ole maksettu kiinteämääräisenä vaan se on kytketty energianeuvonnasta oikein laskutetun hinnan suuruuteen ja että tuki joka tapauksessa maksetaan vastikkeena neuvontapalvelusta.

15 VAT and Duties Tribunal, Manchester, on ratkaissut 17.12.1998 antamallaan välituomiolla asianosaisten esiin tuoman esikysymyksen ja vahvistanut, että 10 GBP:n maksu on vastikkeena osa veron perustetta siitä riippumatta, onko tätä maksua pidettävä kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklassa tarkoitettuna tukena.

16 KNW on hakenut tähän välituomioon muutosta High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Divisionissa (Crown Office) (Yhdistynyt kuningaskunta).

17 KNW on myöntänyt tässä tuomioistuimessa, että sen antamastaan energianeuvonnasta EAGA:lta saama 10 GBP maksetaan vastikkeena kyseisestä palvelusta, kuten Commissioners on väittänyt. Se on kuitenkin väittänyt, että kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa olevalla ilmauksella "mukaan lukien näiden liiketoimien hintaan suoraan liittyvät tuet" on merkitystä vain, jos tämän ilmauksen puuttuessa kaikki tuet jäisivät veron perusteen ulkopuolelle. Kaikki palvelun hintaan suoraan liittyvät tuet olisivat KNW:n mukaan maksuja, jotka on suoritettu palvelusta, ja ne olisivat näin ollen tavallisesti osa vastiketta.

18 Commissioners on esittänyt, että koska on selvää, että kyseinen tuki on osa vastiketta, sen on kuuluttava veron perusteeseen.

19 Tässä tilanteessa VAT and Duties Tribunal, Manchester, on High Courtin kyseistä välituomiota koskevan tuomion johdosta esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Ovatko Energy Action Grants Agencyn suorittamat maksut, jotka kantaja saa edunsaajina oleville kotitalouksille suorittamistaan energianeuvontapalveluista, kuudennen arvonlisäverodirektiivin (77/388/ETY) 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettuja tukia?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, liittyykö tämä maksu suoraan energianeuvontapalvelun hintaan siten, että maksu muodostaa osan tämän palvelun veron perusteesta 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan loppuosassa tarkoitetulla tavalla?

3) Jos toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko tämä maksu kuitenkin osa veron perustetta siksi, että sitä on pidettävä palvelusta maksettavana vastikkeena (tai osana vastiketta)?"

Ennakkoratkaisukysymykset

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

20 KNW:n mukaan EAGA:n jokaisesta energianeuvontapalvelusta maksama 10 GBP on tosin tuki, mutta tämä tuki ei kuitenkaan liity suoraan palvelun hintaan,

koska tuen määrä vastaa käytännössä aina 10 GBP:n enimmäismäärää. Lisäksi, koska energianeuvonta on asiakkaalle maksutonta, kyseistä tukea on pidettävä kiinteämääräisenä ja sillä pyritään rahoittamaan KNW:n toiminta; tuella ei siis ole yhteyttä mihinkään kustannuksiin. Näin ollen tämä tuki ei ole KNW:n mukaan osa kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettua vastiketta.

21 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on erityisesti tukeutunut yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 154/80, Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats, 5.2.1981 antamaan tuomioon (Kok. 1981, s. 445, Kok. Ep. VI, s. 23) ja asiassa C-16/93, Tolsma, 3.3.1994 antamaan tuomioon (Kok. 1994, s. I-743) ja väittää näiden perusteella, että nyt kyseessä olevat tuet ovat osa kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettua vastiketta. Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi riittää, että tämä seikka on selvitetty. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan tuen ja KNW:n suorittamien palvelujen välillä on joka tapauksessa suora yhteys. KNW:n ja asunnon haltijan välisessä sopimuksessa vahvistetaan KNW:n suoritettavaksi tulevien töiden luonne ja kustannukset, ja sopimuksen mukaan kyseinen asukkaalle myönnetyn tuen määrä vähennetään hänen maksettavakseen tulevasta määrästä. Jos kuitenkin jostain syystä tukea ei myönnetäkään, asunnon haltijan on maksettava KNW:lle töistä aiheutuvat kustannukset kokonaisuudessaan.

22 Komissio esittää, että kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdalla pyritään varmistamaan, että veron peruste kattaa tavaroiden luovutuksesta tai palvelujen suorituksesta maksetun vastikkeen kokonaisuudessaan, eikä tältä osin ole merkitystä sillä, maksaako vastikkeen vastaanottaja vai kolmas eli esimerkiksi jokin julkinen toimielin. Kun siis kolmas eli esimerkiksi julkinen toimielin maksaa — kuten nyt esillä olevassa asiassa — tietyn rahamäärän yksityiselle suoritettavasta tai suoritetusta palvelusta, tämä rahamäärä on osa veron perustetta siitä riippumatta, onko sitä pidettävä palvelun hintaan suoraan liittyvänä tukena. Se, että palvelusta maksetaan aina tukena 10 GBP, ei merkitse sitä, että tuki ei liity mitenkään hintaan. Komissio muistuttaa tältä osin siitä, että tuki maksetaan palvelusta aiheutuvien kokonaiskustannusten

kattamiseksi ja että sen enimmäismääränä on 10 GBP. Vaikka kyseessä olisi kiinteämääräinen tuki, joka olisi ainoa maksu energianeuvontapalvelusta, kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan vastaista olisi, jos tuen ei katsottaisi kuuluvan veron perusteeseen, minkä seurauksena palvelu ei olisi arvonlisäverollinen.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

23 On syytä muistuttaa, että kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitetaan muun muassa tilanteita, joissa on kolme tahoa: tuen myöntävä viranomainen, elinkeinonharjoittaja, joka hyötyy tuesta, ja tämän elinkeinonharjoittajan luovuttaman tavaran ostaja tai suorittaman palvelun vastaanottaja (ks. vastaavasti asia C-184/00, Office des produits wallons, tuomio 22.11.2001, Kok. 2001, s. I-9115, 10 kohta).

24 EAGA:n kaltaisen julkisen toimielimen KNW:n kaltaiselle yritykselle suorittama maksu siitä, että tämä yritys on suorittanut tietynlaiselle kotitaloudelle energianeuvontapalvelun, voi olla kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettu tuki.

25 Joka tapauksessa on korostettava, että palvelun suorituksen osalta veron perusteeseen kuuluu kaikki se, mikä on saatu vastikkeena tästä palvelusta (ks. erityisesti em. asia Tolsma, tuomion 13 kohta).

26 On kuitenkin katsottava, että KNW saa EAGA:n sille suorittaman maksun vastikkeena siitä palvelusta, jonka KNW suorittaa tietyille edunsaajille.

27 Koska kyseinen maksu on osa palvelusta maksettavaa vastiketta, se kuuluu kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa tarkoitettuun veron perusteeseen.

28 Näin ollen esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että kuudennen arvonlisäverodirektiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohtaa on tulkittava niin, että nyt kyseessä olevassa asiassa suoritetun kaltainen maksu on osa palvelujen suorituksesta maksettua vastiketta ja siksi se kuuluu arvonlisäverotuksessa tämän palvelun veron perusteeseen.

Oikeudenkäyntikulut

29 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut VAT and Duties Tribunalin (Manchester) 8.9.2000 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohtaa on tulkittava niin, että nyt kyseessä olevassa asiassa suoritetun kaltainen maksu on osa palvelujen suorituksesta maksettua vastiketta ja siksi se kuuluu arvonlisäverotuksessa tämän palvelun veron perusteeseen.

Macken Gulmann Puissochet

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä kesäkuuta 2002.

R. Grass

kirjaaja

F. Macken

kolmannen jaoston puheenjohtaja